

Mensen overal ter wereld geloven dat op 21 december 2012 de wereld zal vergaan en bereiden zich voor

Bewaard in Maria's hart

Paus Benedictus XVI wijdt uit over Jezus' geboorte en kindsheid

Benedictus XVI onderzoekt het kerstverhaal tot in de details. De kribbe, een voederbak, is voor hem een verwijzing naar de Tafel die God voor ons aanricht. © Imageglobe

- ▶ Pausboeken over Jezus zijn bestsellers
- ▶ Paus leest in verhalen over Jezus' geboorte „geconcentreerde geschiedenis”
- ▶ Stijl is niet autoritair, maar zoekend en redenerend

Erik DE SMET

Omtrent Benedictus' boek over Jezus' geboorte en kinderjaren benadrukken de populaire media graag dat volgens de paus in de kerststal geen os en de ezel aanwezig waren, dat de Drie Koningen magiërs waren en dat Jezus vier tot zeven jaar vóór onze tijdrekening werd geboren. Nieuw is dat niet en bovendien is het boek van de paus meer dan dat.

Op 20 november werd in het Vaticaan het derde Jezusboek van Benedictus XVI voorgesteld. „Eigenlijk is het niet zozeer een derde deel, als wel een 'voorportaal' van mijn twee vorige werken over de figuur en de persoon van Jezus van Nazareth”, schrijft hij in het voorwoord.

Op 12 december, midden in de advent, zal de 120 bladzijden tellende Nederlandse vertaling in de boekhandel liggen. Net zoals de twee vorige Jezusboeken wordt dit deel uitgegeven door Lannoo. Vertaalster is ook ditmaal de Nederlandse Maria ter Steeg, een oud-studente van de theoloog Edward Schillebeeckx.

Tussen uitgeverij Lannoo en Joseph Ratzinger bestaan oude banden. Al in 1970 gaven de West-Vlamingen *De kern van ons geloof (Einführung in das Christentum)* uit, het eerste grote werk van de toen haast onbekende concilietheoloog. Van deel 1 van diens Jezusboek bij Lannoo, dat verscheen in 2007 en Jezus' weg beschrijft van het doopsel in de Jordaan tot de intocht in Jeruzalem, gingen 14.000 exemplaren over de toonbank. Van deel 2, over Jezus' laatste dagen en verrijzenis, werden zesduizend exemplaren verkocht. In het Nederlandse taalgebied is een boek vanaf tienduizend exemplaren een bestseller. Deel 3 wordt in twintig talen vertaald en Lannoo drukte er alvast een voorzichtige drieduizend.

Eigenlijk is de Jezustrilogie een gewaagd project. Het idee om Jezus' persoon en boodschap theo-

logisch proberen te duiden, dateert al van lang vóór Ratzingers verkiezing tot paus. Als kardinaal-prefect kwam hij er echter maar niet toe het toe te vertrouwen aan het papier. Het is dus een boek van theoloog Ratzinger, niet van paus Benedictus, al verschijnt het onder de dubbele auteursnaam Joseph Ratzinger/Benedictus XVI. En al is er dus discussie mogelijk, dat neemt niet weg dat het werk met gezag is bekleed.

Pater Lombardi, de woordvoerder van het Vaticaan, legde bij de voorstelling uit dat Joseph Ratzinger al heel lang de almaar bredere kloof tussen de historische Jezus en de Christus van het geloof wilde dichten.

In zijn benadering van de kindsheid herneemt de paus het uitgangspunt van de vorige delen: wat hij in de evangeliën leest, is voor hem de historische werkelijkheid. Wat er bij Lucas en Matteüs over Jezus' kinderjaren te lezen staat, is volgens hem „geconcentreerde geschiedenis”. Het gaat dus niet om constructies van de verbeelding of verhalende interpretaties van wat reeds in het Oude Testament stond. Voor de paus lezen de evangeliën de gebeurtenissen uit Jezus' vroegste jaren met de ogen van het geloof.

Marcus en Johannes reppen met geen woord over Jezus' geboorte. Waar halen Lucas en Matteüs dan hun stof vandaan om over Jezus' ontvangenis en geboorte te berichten? Ook de paus-theoloog vraagt het zich af. Zijn antwoord, waarvoor hij zich beroept op een Duitse Schriftuitlegger: de kinds-

„Verhaal van Jezus' conceptie en maagdelijke geboorte is geen mythe”

heidsverhalen wortelen in wat in Jezus' familie over Hem werd gezegd. Aan het einde van zijn tweede hoofdstuk zegt Lucas dat Maria „alles in haar hart bewaarde”. De bron van de evangelist is dus Maria zelf, die aan het einde van haar leven haar geheim deelde met haar familie.

In dezelfde lijn weigert de paus toe te geven aan een stroming die Jezus' maagdelijke geboorte relativiseert. Hij weigert ook in te stemmen met religiewetenschappers die Jezus' geboorte vergelijken met die van heidense halfgoden. Het kindsheids-evangelie, met het verhaal van de conceptie en de geboorte, is voor hem geen mythe. De geloofsbe-

lijdenis is klaar en duidelijk: Jezus is waarlijk geboren uit de Maagd Maria.

De stijl van de paus is niet autoritair, veeleer zoekend en redenerend. Hij geeft ook voortdurend zijn (vooral Duitse en uit de jaren 1960 daterende) bronnen prijs. Zo citeert hij de protestantse theoloog Karl Barth om te stellen dat Jezus' maagdelijke geboorte, net als zijn verrijzenis, aantoonde dat God niet enkel op spirituele wijze actief is, maar daadwerkelijk ingrijpt in de materie. Wellicht zijn Benedictus' Jezusboeken daarom in protestantse kringen zo populair. De paus blijft trouw aan de tekst, maar probeert tegelijk modern te redeneren.

Benedictus XVI houdt van het Johannesevangelie, maar daarin is niets te vinden over Jezus' kinderjaren. Toch vindt hij een sleutel om ook dat evangelie te betrekken in zijn betoog. Het eerste hoofdstuk gaat over de vraag bij Johannes van Pilatus aan de geselde Jezus: „Waar komt U vandaan?” Dat is ook de vraag voor de advent en Kerstmis.

Joseph Ratzinger/Benedictus XVI, *Jezus van Nazareth III. Proloog. De kinderjaren*, Lannoo, Tiel, 2012, 120 blz., 19,99 euro.